

הגזול עצים פרק תשיעי בבא קמא

צד.

עין משפט
נר מצוה

ח א מ"י פ"א מהל' צרכות הל' יט וע"ש
ב"מ סמך ע"ש כ"ט ט"ע
ל"ח פ"י ק"ו טע"ף א:
ט ב ג מ"י פ"ב מהל' גזילה והצדקה הל' ב
וע"ש בהשגות ופנ"מ סמך
ע"ש ע"י ט"ע פ"ח מ"מ ס"י
שס"ט ט"ז:
י ד ה מ"י פ"א מהל' ממונות ע"ש הל' א
והכלה ב:

גליון הש"ס

גמ' ב"ב פ"א ק"שאי ע"ין
לעיל דף ד' ע"א מוספות
ד"ה תמור:
והפריש פטמה חלה ע"ין
ב"מ דף מה ע"א מוס'
ד"ה אכל עטל:

מוסף רש"י

בוצע ברך. ונזעל לזון
גזילה דכתיב (משל א) כן
כחות כל בוצע נזעל א"ת
נפש בעליו יקח (סנהדרין)
א. מצות פאה להפריש
מזבח. דכתיב (ל)
תכלה. אלא הנה לפנייה
והס' יקלירוס (סנהדרין)
פ. מרחו. ככתיב תמחיש
נמשך נגמרה מלאכה
(שם) דלוקיע למעשר
ולתמורה (תמורה א).
מעשר ונתון לו. מעשר
תכלה א"ת הכרי מכל
מעשרות ונתון לו א"ת
הפאה. שאלו הפריש לא
היו עינים לזכר לעשרה.
דלקט שמה פאה פטורין
מן המעשר (סנהדרין)
פ. חס' הוציא ליד
חיו (מכות טו). והשכים
בבקר ובצור. וזה היה
א"ת ע"ה (ד"ה טו).
חייב בפרט ובעוללות
ובשכחה ובפאה. כמו
משאל כ"ס (שם) א"ת:
הפקד פטור מפאה. ומן
(פאה פ"א מ"ד) כל שזול
אכל ונשאר חייב במעשר
ובפאה. א"ת כי ה"א
הפקד חייב בכל הני,
דמפריש טעמא דכתיב היה
תעזוב יתירא (ש"ל ב).
ובע"ז תמורה א (דכתיב)
נמשנה תורה לא תפאר
א"ת ואמר מר לא
תפאר תפארתו ממנו, וייתי
פאה, ודרישין כפסרי
אחרין וז' שכתב, ומכיו
לגר ליתום ולאלמנה ויהי,
וכתיב תתירא כי תצור
כרמך לא תעולל אחרך
לגר ליתום ולאלמנה ויהי,
ה"א פאה ושכחה ועוללות,
למה ל' למדור ומכתב
בפרשה קדושה ככולהו
לעני ולגר תעזוב אותם,
לרבות הפקד כי ה"א גוונא,
אכל הפקד גמור פטור
מיתום, דמתן ונשאר פטור
לפקד (ד"ה א). ופטור
מן המעשר. דהפקד
פטור מן המעשר (שם)
ללא כתיב כי תעזוב
יתירא (ש"ל ב). תמורה
א. אין שמין לא לגב
(ו) אלא לזולין. שאלו גזול
בהמה או כלים ונפחתו
א"ת, אין שמין הגזילה
והשכחה לנפלים, שיתיר
גזול הפתח, אלא ישלם
בהמה וכלים והשכחה
שלו, אלא לזקין. שמין,
דכתיב והמת יסיה לו
(ש"ל א).

ואפאה (והרים) [והפריש] ממנה חלה. משעת גזול ממחיש
נחלה אלא רבואת קמ"ל דאע"פ שעשה כל השינויים
הללו אין אלא מנאץ א"י משום דהיכא דאין תחילתו עיסה אין
מתחייב נחלה עד אחר אפייה נקטה הכי:

HebrewBooks.org © Moznanim Publishers. No commercial use allowed.

לא הפריש מן הקמה יפריש מן העומרים. א"ת לטעמי דלאמר
צריש תמורה (ד' ו). וס' ד"ה אחר כל
לאמר רחמנא לא תעזיב אי עזיב
מהני ומפריש התם דטעמא דהפריש
מן העומרים משום תעזוב יתירא
דנלא תעזוב יתירא לא היה מייחייב
דכיון דעזיב על לא תכלה היה
אמינא דהני פטור וזהכי לאנטריך
א"ת בשמעתינ ע"כ לר' ישמעאל
למימר שינוי במקומה עומדת אכל
לרצא דלאמר התם כל לאמר רחמנא
לא תעזיב כי עזיב לא מהני בלא
תעזוב יתירא מפריש מן העומרים
ולא מצעי ליה תעזוב יתירא אלא
למפקיר כרמו או לרבי ישמעאל אי
שינוי קונה לאנטריך דמפריש מן העיסה
ואם תאמר לא"ת דלאנטריך תעזוב
יתירא לחייב מן העומרים מפקיר
כרמו מנליה דחייב בפאה וי"ל
דמריש ש"מ וכן ל"ל לרצא אליבא
דרבי ישמעאל אי סבר רבי ישמעאל
דשינוי קונה ודריש תעזוב יתירא
לחייב מן העיסה א"ת כן המפקיר
כרמו מנליה דמשמע דהיא דרשה
אמינא ככ"ע מדדיק בפרק בל סימן
(גדה ד' ג). וס' ד"ה מין) דלא דתנן
התם כל שמייב בפאה חייב במעשר
היינו כל מין שמייב בפאה חייב
במעשר דאי לאו הכי הרי מפקיר
כרמו דחייב בפאה ופטור מן המעשר
ומאי ראייה ה"ל דלמא מתני' כרבי
ישמעאל דמוקי תעזוב יתירא לחייב
מן העיסה ולא מיימי למדריש שיתחייב
בפאה אלא ודאי ליכא דפליגי אלא
ההוא תנא דמפקיר כרמו ומתני' ש"מ
דפרישית: **מרחו** מעשר
וגותן א"ו. ואפילו למאן דאית ליה
צרייה כל זמן שלא הפריש פאה
ולא צרייה היה הכל שלו ותמחיש
הכל במעשר ושז לא יפטור ואם
תאמר תרומה גמי לתני שמוס
וגותן לו ואין לומר דתרומה בלאו
הכי יפריש העני וכל פאה חייבת
בתרומה חדל דא"כ מקדים מעשר
לתרומה גדולה ועוד דתנן במסכת
תרומות פ"ק (מ"ה) אין תורמין מן
הלוקט ומן השכחה כו' ונראה לפרש
משום דתרומה דבר קל לתרום לא חש
להזכיר ויש מפרשים דלכתיב אין תורם
משום דבגזול רגילין לתרום (ט) דמתן
במסכת מעשרות (פ"ב) מלא פירות
ממורחין בשדה מוכסין אסורים
משום גזל מפוזרין מותרין משום
גזל זין כן וזין כן חייבין
במעשר ופטורין מן התרומה לפי
שאי אפשר לגזול שעתק אלא
אם כן ניטלה תרומה גדולה:
ומתן

מאספורק. שם מקום: **בוצע צדק.** גזול ומצדק. בוצע כמו כל
בוצע נזעל (משל א): **מאי קאמר.** איירי בשכחה וקמני הרי שלך
לפניך והאי לינשא לא שייך למימר אלא דדבר שכחש מקדמותו
שלאמר לו טלנו כמות שהוא כחוש: **מזוס פאה** להפריש מן

הקמה. דכתיב לא תכלה פאה שדך
לקצור (ויקרא יט): **מרחו.** מחליק
את הכרי צרחת ומירוח ה"ו גמר
מלאכה למעשר הלכך מעשר כל
מעשרותיו תחלה ואחר כך נותן לו
פאה כדי שלא יפסיד עני שאליו
היה נותנו קודם מירוח אע"פ שעני
מזרף לקט שכחה ופאה הרבה ועושה
מנון כרי פטור מן המעשר שהרי
הפקד הוא אכל עכשיו שנמחרת
יבד בעל הבית נתחייב במעשר דהכי
אמרין במסכת צרכות (דף מ:)
לקט שכחה ופאה עששון צדוק
הוקבעו: **אף מפריש מן העיסה.**
פאה א"ת לא נתנה כבר ואילו לת"ק
מן העיסה לא דקנייה בשנייה והי'
ממון שאין לו תועיפס דעד השתא
דישה לאו שינוי הוא דאוכל הוא
כמו שהיה: **איכפל פנאי.** טרחה ועמלו
ונתקבלו לכן: **בשכחה ודבר.**
מפסומו וחזר לקדמותו: **תעזוב**
יתירא. נקדושים והיו כתיב לא
תכלה פאה שדך לקצור ובשזר או
כשז כתיב לא תכלה פאה שדך
בזקורן מרי קרפי תעזוב אותו למה
לי שמע מינה לאמרי שינוי דלא
קני הלא: **תעזוב יתירא למה לי.**
הא בעלמא נמי לא קני שינוי: ה"ג
והו' לרצנן **תעזוב יתירא למה לי:**
המפקיר והשכים לצדק. קודם
שיצאו עניים לצרחה שיזכו בהפקד
א"ת היו קודמין: פרט בכרם ולקט
צמחה: **חייב פטור כו'.** דאע"פ
דהפקד פטור מכולם דכתיב א"ת
שדך וכרמך מהני תעזוב יתירא
למעוטי כי ה"א גוונא דלא ה"ו
הפקד לפטור ואע"פ שפטור מן
המעשר. וכל הני כתיב תעזוב יתירא.
נקדושים כתיב כרמך לא תעולל
ופרט כו'. ובמשנה תורה (כז) כתיב
כי תצור כרמך לא תעולל וכן לא
תפאר אחרך דהיינו פטור. תפאר
אישקווי"ר. ופאה גמי מהכא משמע
דמתן דבי ר' ישמעאל (חולין דף
ק"א). שלא תטול תפארתו ממנו.
שכחה כתיב במשנה תורה (סס) לא
תפאר לקחתו וגו'. ונחלין כתיב
לא תפאר אחרך ואמר מר בפרק י'
דחולין (סס) אחרך וז' שכחה ולא
צ"ע למיידר ומכתב צדקין לגר
לימוס אלא לא תפאר אחרך ואנא
ידענא דלעניינא הוא כלאשקחן בעמרים.
אכל במעשר לא כתיב תעזוב יתירא:
אין שמין. בפרק ראשון (דף כ"א).
גזי צעלים מטפלין בנצילה אמר
שמואל דלנוקין הוא דשמין את
הגזילה לניקין ומוסיף עליה מוסיף
עד שמשלים לו נזקו אכל גזל וגזלן
שנטלו צמחה ומתה לו כחשה אין
שמין את הגזילה אלא כחשה שלם
תהא והס' ישלמו צמחה מעליא
ורצא לעיל בשמעתינ: **בשכחה ודבר.**
כגון מתה או שצברה רגלה:
אמר

א) סנהדרין ו: [ע"ש]
ב) שם פ"ה מוס' טו:
תמורה א, א) [שבת מ].
ק"ה. ט"כ טו. יעמדת. כה.
ד) [צרכות מ]. וס"ג.
ה) לעיל מ. דמריש מ:
חולין ק"ד: תמורה א. מה
גא, א) לעיל יא, א) ויקרא
כג, א) [נדרים בירושלמי
במס' מעשרות פ"ג פ"ל
וכן הנה מהרש"א
בסנהדרין פ"ה ד"ה מרחו].

תורה אור השלם

1. לא תירא אתן וזנה
ומחזר כלב בית י?
אלהך לכל גר בי
תועבת י? אלהך גם
שנייה:
2. כי הלך רשע על
תאות נפשו ובצע בדרך
נאץ י?
3. וכרמך לא תעולל
ופרט ברמך לא תלקט
לעני ולגר תעזוב אותם
אני י? אלהיכם:

ויקרא ט י
ובקצרכם את קציר
אדמתי לא תכלה פאה
שדך בקצרך ולקט
קצירך לא תלקט לעני
ולגר תעזוב אותם אני י?
אלהיכם: ויקרא כג כב

לעני רש"י

אישקווי"ר. לטאטא,
לנקות.

רבינו חננאל

ובא רבה דהרחא דא דאמי
ואמי לעולם הני כוליהו
סבירא להו שינוי קונה,
ור' שמע' בן יהודה א"ת
אמי אלא בצבע שיכול
להעבירו על ידי שמן
דאמרינן, ובית שמאי
דאמי א"ת נהן לא באמנה
חטים ועשאתן סלת וכו':
אסור משום הלגבה
ומאי, ור' אליעזר בן
יעקב דאמי הגזול חטים
וטענו וכו' והפריש ממנה
חלה אין זה מברך
להפריש חלה, אלא מנאץ
שמכר על מה שאינו
שלו, וזו היא מצוה הבאה
בבבירה. ור' ישמעאל
דאמי נותן פאה אפילו מן
העיסה משום דכתיב תעזוב
יתירא מירכירי דקרא א"ת
מפיק ליה, ועד כאן לא
אמר ר' שמע' בן אלעזר
כל שבח שהשביח גזול
ידו על העליונה, נוטל
שבחו, שכל הגזולין
משלמין בשעת הגזילה,
כחש אמי' לו הרי שלך
לפניך, בכחשה הדר בריא.
אמי ר' יהודה אמי שמואל
הילכתא כר' שמע' בן
אלעזר, ואקשינן, ומי א"ת
שמואל כחש מחזיר לו
הגזילה והאמי שמואל אין
שמין לא לגב ולא לגזולן
אלא לזקין, פירי א"ת כחש
אין שמין ותוהוין לו
הגזילה בעיניה לגזול אלא
נותן לו אחר כעין שגזל.
ופרקין אליבא דרבי, כי
קאמי שמואל אין שמין
אלא נותן לו אחרת כעין
שגזל בכחשה אלא הדר,
דחשבינן לה כמתה, וכי
אמי הלכה כר' שמע' בן
אלעזר וליה לשמין לא
סבירא ליה.

לרביא דאמר כי קאמר ר' שמעון בן אלעזר דשינוי עומד בהכחשה
דהדר וכי קאמר שמואל התם אין שמין לא לגב ולא לגזולן לזקין
בהכחשה דלא הדר אלא לאביי דאמר כי קאמר רש"א בהכחשה דלא
הדר קאמר מאי איכא למימר אביי מתני הכי אמר רב יהודה אמר שמואל
אמר